

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA
I MANJINSKA PRAVA

Istraživanje stavova javnog mnjenja o LGBT osobama

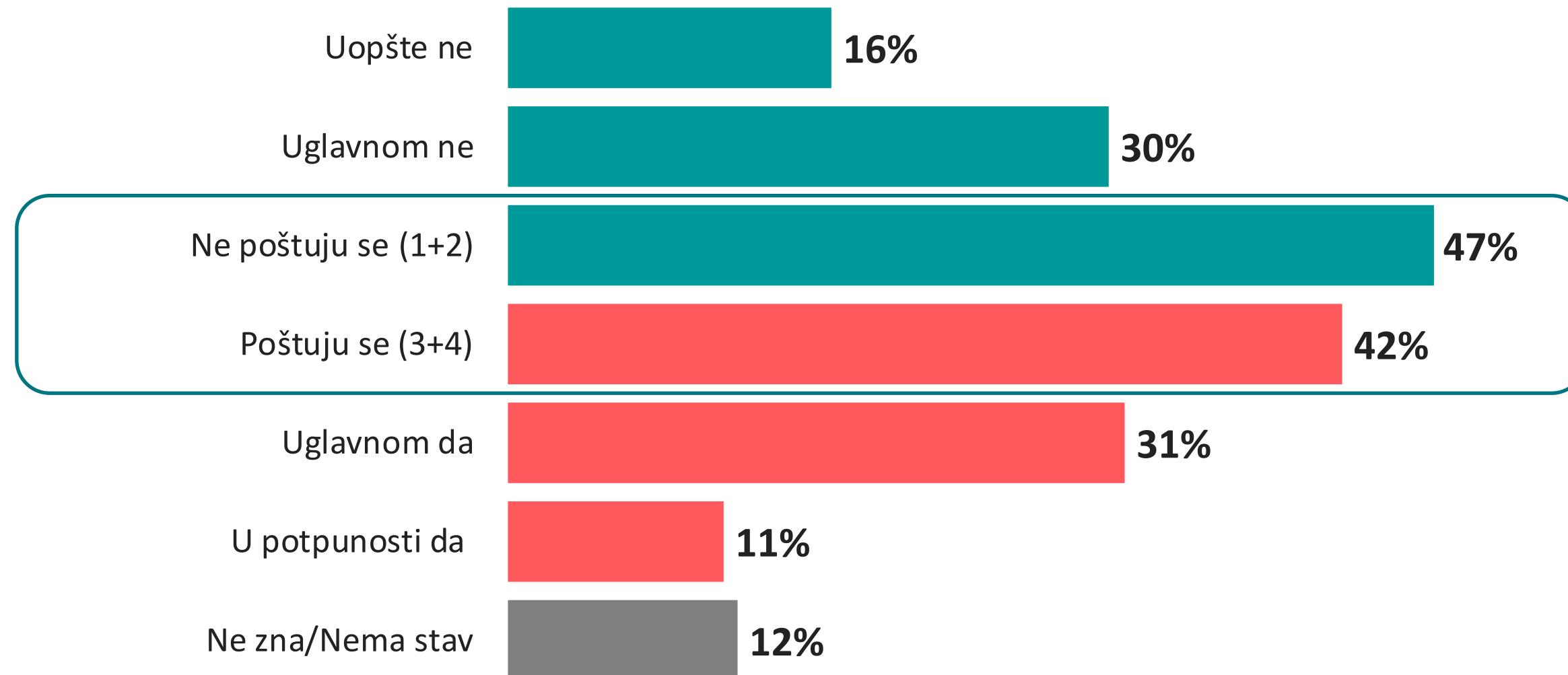
Metodologija istraživanja

Realizacija:	1. Talas - 2016.	2. Talas – 2019.
Uzorački okvir:	Populacija Crne Gore 18+	Populacija Crne Gore 18+
Veličina uzorka:	1000 ispitanika Troetapni slučajan reprezentativni stratifikovani uzorak	1013 ispitanika Dvoetapni slučajan reprezentativni stratifikovani uzorak
Tip uzorka:	Jedinica prve etape: Teritorija biračkih mesta Jedinica druge etape: Domaćinstva (SRSWoR – slučajnim korakom) Jedinica treće etape: Ispitanici u okviru domaćinstva (Kish tablice) Omnibus, terenski upitnik prosječne dužine 45 minuta	Jedinica prve etape: region Jedinica druge etape: urbana i ruralna područja
Tip istraživanja:	Telefonska anketa	
Mjesta istraživanja:	17 gradova u Crnoj Gori, 130 teritorija biračkih mesta, gradske, prigradske i seoske životne sredine	17 gradova u Crnoj Gori, 130 teritorija biračkih mesta, gradske, prigradske i seoske životne sredine
Poststratifikacija:	Po polu, godinama i regionu $\pm 1.45\%$ za pojave sa incidencom od 5% $\pm 2.86\%$ za pojave sa incidencom od 25% $\pm 3.31\%$ za pojave sa incidencom od 50% (marginalna greška)	Po polu, godinama i regionu $\pm 1.45\%$ za pojave sa incidencom od 5% $\pm 2.86\%$ za pojave sa incidencom od 25% $\pm 3.31\%$ za pojave sa incidencom od 50% (marginalna greška)
Greška:		

*Razlike među talasima mogu djelimično biti objašnjene promjenom metodologije

Poštovanje prava LGBT osoba u Crnoj Gori

STAV JAVNOSTI PO PITANJU POŠTOVANJA LGBT OSOBA U CRNOJ GORI JE PODIJELJEN, ALI IPAK NEŠTO VEĆI UDIO GRAĐANA I GRAĐANKI SMATRA DA SE PRAVA OVE ZAJEDNICE U CRNOJ GORI NE POŠTUJU

Baza: Ukupna ciljna populacija

Šta biste rekli, u kojoj mjeri se danas u Crnoj Gori poštiju prava LGBT osoba?

Generalni stavovi prema LGBT osobama

RASTE UDIO GRAĐANA I GRAĐANKI KOJI VJERUJU DA JE PRIČA O LGBT OSOBAMA PRENAGLAŠENA, A DA SU ONI ZAPRAVO NORMALNA POJAVA U CIVILIZOVANOM SVIJETU.

■ Priča o LGBT osobama je prenaglašena, jer se svuda u civilizovanom svijetu to već prihvatio kao normalna pojava koja postoji od vajkada.

■ Ni jedno od ta dva

Ne zna

■ LGBT osobe su toliko štetne i opasne da vrijedi ulagati napore i svim silama se boriti protiv takve pojave

2019

60%

7%

30%

2016

39%

8%

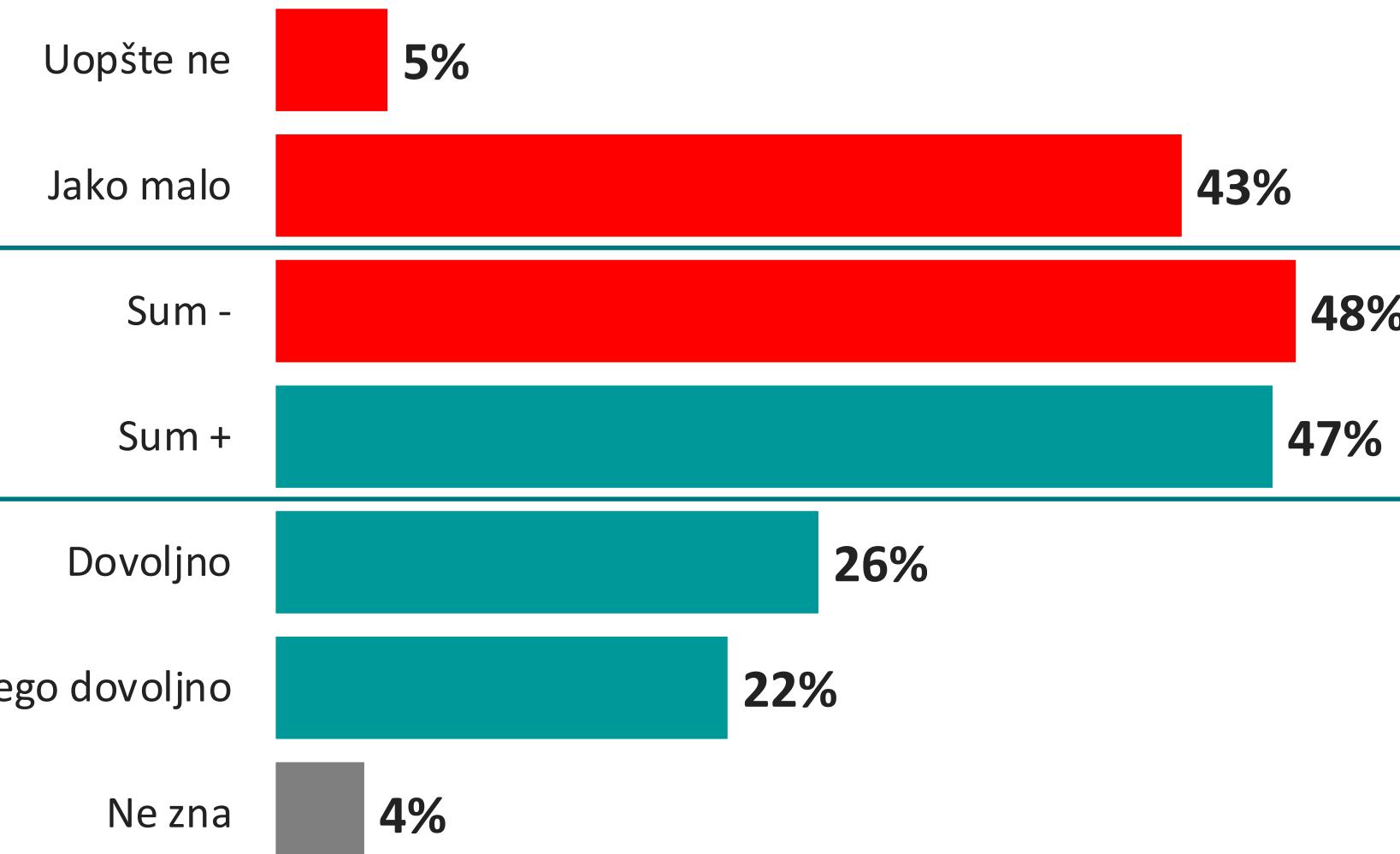
49%

Manjinska grupa o kojoj se posljednjih godina dosta govori su LGBT osobe. Neki ljudi misle da je čitava priča o LGBT osobama prenaglašena, jer se svuda u civilizovanom svijetu to već prihvatio kao normalna pojava koja postoji od vajkada. Drugi ljudi misle da su LGBT osobe toliko štetne i opasne da vrijedi ulagati napore i svim silama se boriti protiv takve pojave. Koje mišljenje je bliže vašem?

Baza: Ukupna ciljna populacija

LGBT osobe u javnosti

PONOVO SE REGISTRUJE PODIJELJEN STAV GRAĐANA I GRAĐANKI U VEZI SA ZASTUPLJENOŠĆU JAVNOG DISKURSA O POLOŽAJU LGBT OSOBA U CRNOJ GORI

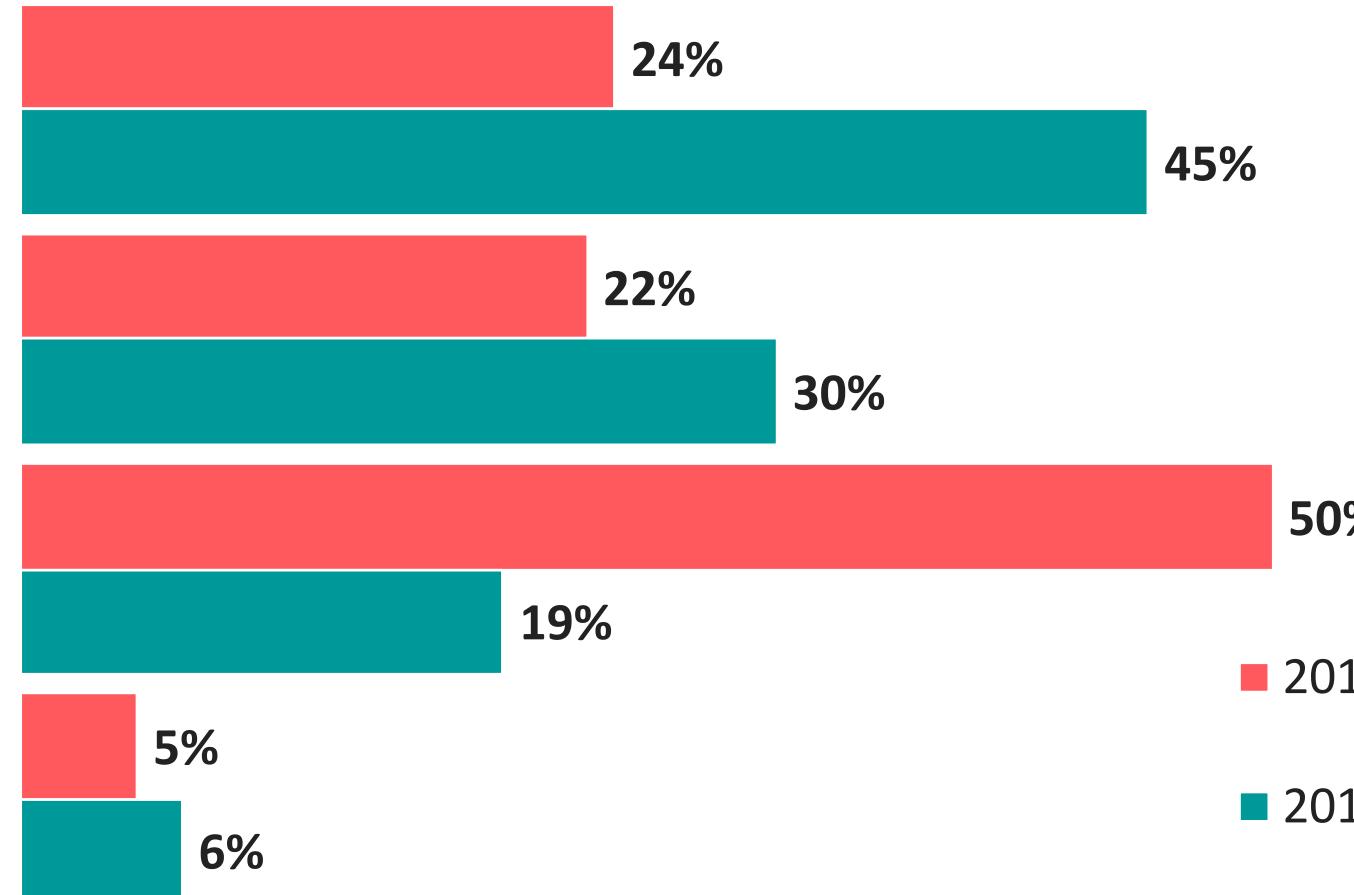
Baza: Ukupna ciljna populacija

Što biste rekli, koliko se danas u Crnoj Gori javno govori o položaju LGBT osoba?

Potreba za javnim naučnim diskusijama o različitoj seksualnoj orijentaciji

ISTOVREMENO, RASTE POZITIVAN STAV PREMA PRISUSTVU NAUČNOG DISKURSA U JAVNOSTI O TEMAMA I PROBLEMIMA VEZANIM ZA LGBT OSOBE

To je sasvim nepotrebno i ništa nam ne bi pomoglo, jer kako god da nauka to tumači, ta pojava ostaje izuzetno štetna za svako društvo

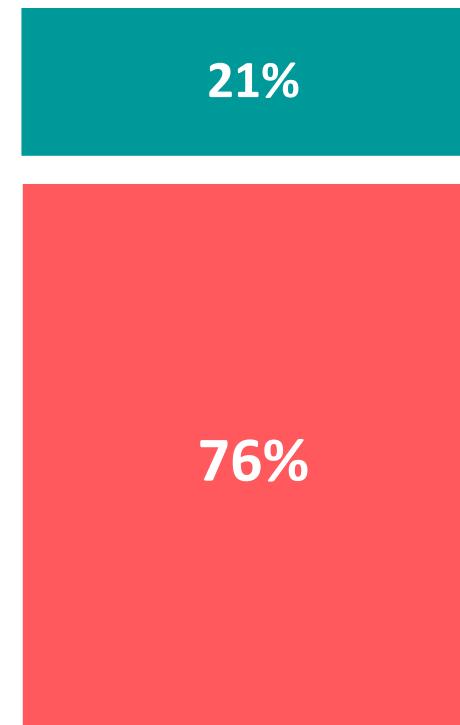

Neki ljudi misle da mnogi problemi vezani za LGBT osobe nastaju zbog nerazumijevanja te pojave i da bi nam svima, bez obzira na različitost stavova, pomoglo kada bi nam stručni ljudi kroz javne tribine i TV emisije tu pojavu objasnili sa tačke gledišta nauke. Koji stav o tome je bliži Vašem?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Lični interesi vs. stereotipi

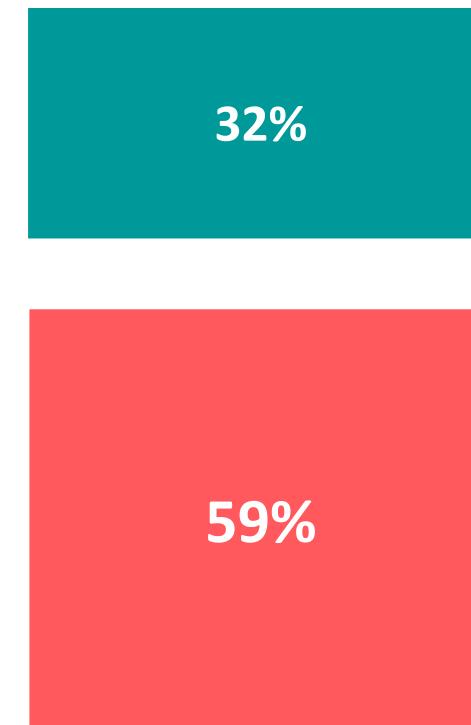
TAKOĐE, PRIMJEĆUJE SE POZITIVAN TREND PO PITANJU SPREMNOSTI GRAĐANA I GRAĐANKI DA PRIHVATE LJEKARA LGBT SEKSUALNE ORIJENTACIJE

■ Prosječnog hirurga koji je porodični čovjek

Ne znam

■ Vrhunskog hirurga homoseksualca

32%

59%

Baza: Ukupna ciljna populacija

Zamislite da vama ili nekom članu vaše najuže porodice zatreba veoma složena hirurška intervencija. Imate mogućnost da izaberete vrhunskog hirurga za koga se zna da je homoseksualac, ili hirurga koji nije ni blizu tako sposoban a koji je heteroseksualan, porodični čovjek. Kojeg hirurga biste izabrali?

Predavanja djeci u kojima se govori o LGBT osobama sa naučnog aspekta

TAKOĐE, VEĆI UDIO GRAĐANA I GRAĐANKI ISKAZUJE POZITIVAN STAV PREMA TOME DA NJIHOVO DIJETE PRISUSTVUJE NAUČNIM PREDAVANJIMA O LGBT OSOBAMA

2019

73%

23%

■ Ne, ne bi mi smetalo

Ne zna

■ Da, smetalo bi mi

2016

45%

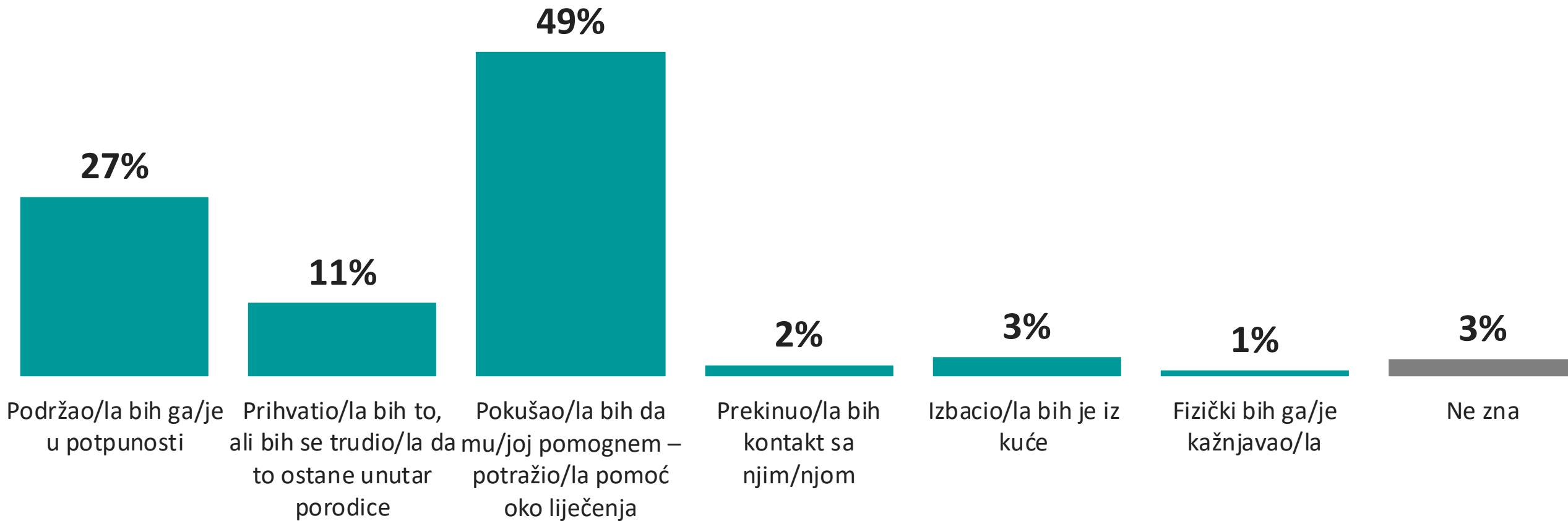
46%

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li bi Vam smetalo da vaše dijete, u školi prisustvuje predavanjima u kojima se govori o LGBT osobama sa naučnog aspekta?

REAKCIJA NA SAZNANJE O POTENCIJALNOJ HOMOSEKSUALNOSTI DJETETA

U HIPOTETIČKOJ SITUACIJI, POLOVINA GRAĐANA I GRAĐANKI NAVODI DA BI POKUŠALO DA POMOGNE SVOM DJETETU U SLUČAJU DA JE ONO HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJE. ISTOVREMENO, U PROSJEKU, SVAKI DESETI GRAĐANIN I GRAĐANKA BI SE TRUDILI DA OVA SITUACIJA OSTANE UNUTAR PORODICE

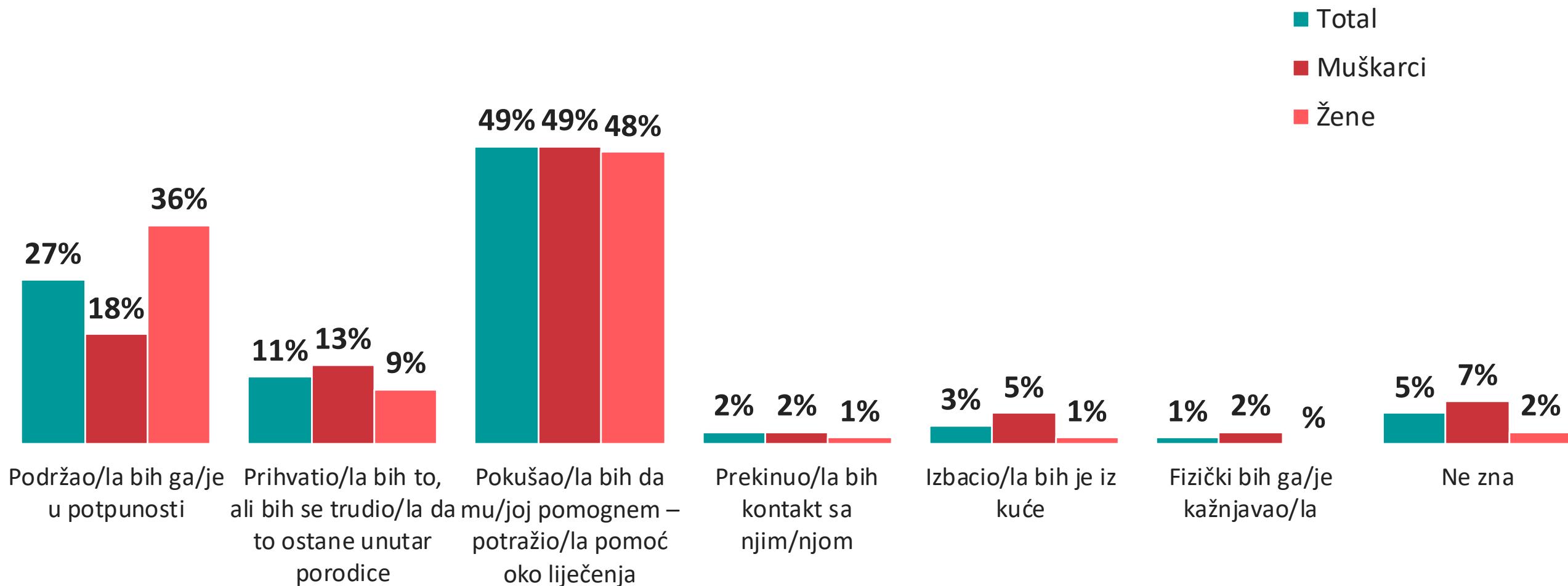

Baza: Ukupna ciljna populacija

Ukoliko biste jednog dana saznali da je vaše dijete homoseksualne orijentacije kako biste reagovali?

REAKCIJA NA SAZNANJE O HOMOSEKSUALNOSTI DJETETA – RAZLIKE PO POLU

OČEKIVANO, VEĆI STEPEN PODRŠKE JE PRISUTNJI KOD ŽENA NEGOTOKO MUŠKARACA

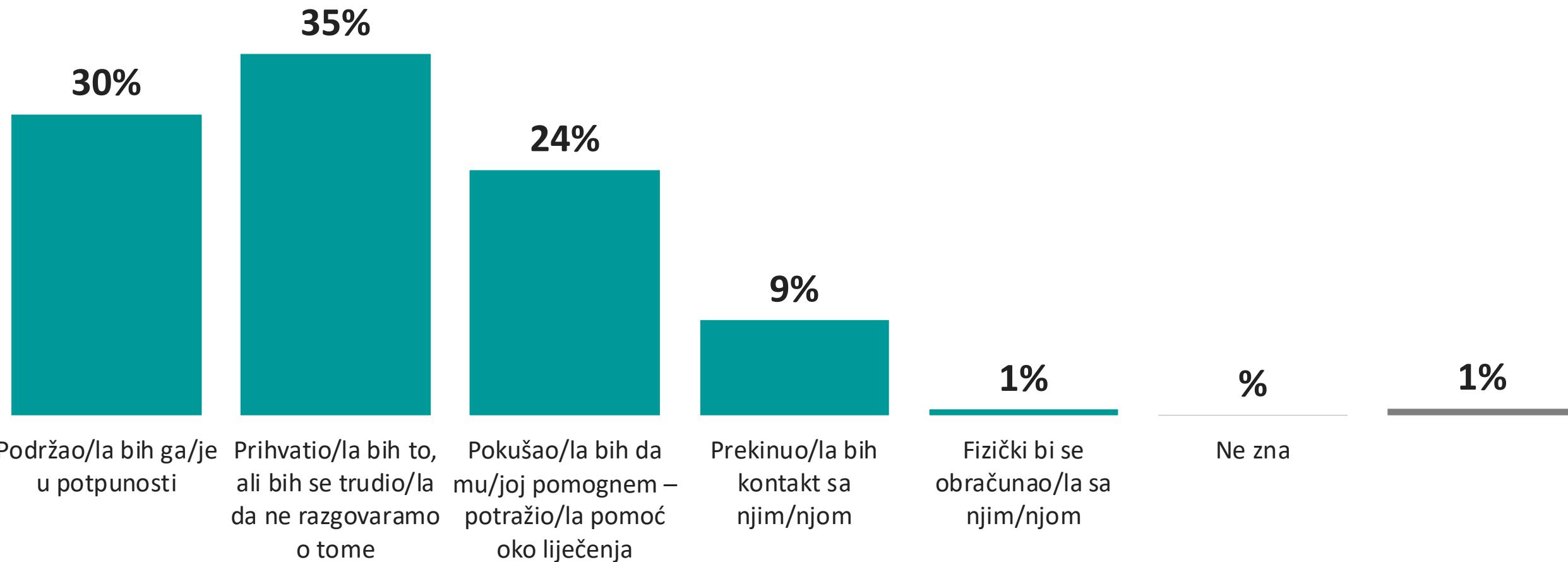

Baza: Ukupna ciljna populacija

Ukoliko biste jednog dana saznali da je vaše dijete homoseksualne orijentacije kako biste reagovali?

REAKCIJA NA SAZNAJE O HOMOSEKSUALNOSTI PRIJATELJA I POZNANIKA

S DRUGE STRANE, PRIMJEĆUJE SE MANJI STEPEN AMBIVALENCIJE GRAĐANA I GRAĐANKI ZA POTENCIJALNU HOMOSEKSUALNOST NJIHOVIH PRIJATELJA ILI POZNANIKA

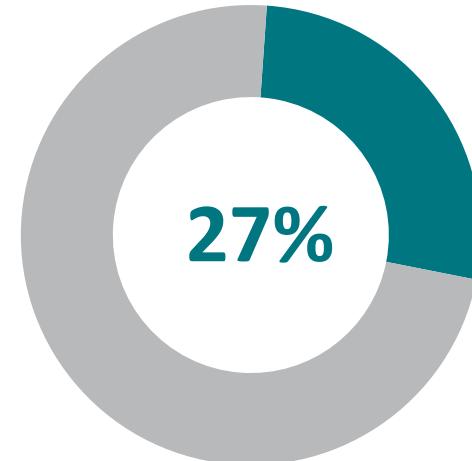

Baza: Ukupna ciljna populacija

Ukoliko biste jednog dana saznali da je vaš poznanik/ kolega/ prijatelj/ komšija homoseksualne orijentacije kako biste reagovali?

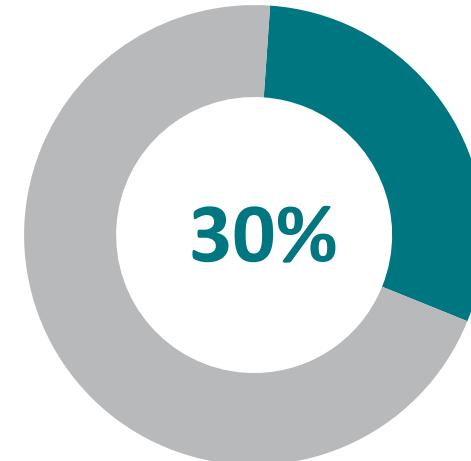
% ODGOVORA – PODRŽAO BIH GA U POTPUNOSTI

NAČELNO, VEĆI STEPEN PRIHVATANJA SE REGISTRUJE ZA SLUČAJ PRIJATELJA NEGO DJETETA

**KADA BI SAZNAO DA JE DIJETE
HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJE**

Baza: Ukupna ciljna populacija

**KADA BI SAZNAO DA JE PRIJATELJ ILI
POZNANIK HOMOSEKSUALNE
ORIJENTACIJE**

*Ukoliko biste jednog dana saznali da je vaše dijete homoseksualne orijentacije kako biste reagovali?
Ukoliko biste jednog dana saznali da je vaš poznanik/ kolega/ prijatelj/ komšija homoseksualne
orijentacije kako biste reagovali?*

Pravo pripadnika seksualnih manjina da se slobodno ljube, drže za ruku i/ ili grle na javnom mestu

MEĐUTIM, SMANJUJE SE PROCENAT GRAĐANA I GRAĐANKI KOJI VJERUJU DA PРИПАДНИЦИ SEKSUALNIH MANJINA IMAJU JEDNAKA PRAVA U JAVNOSTI KAO PРИПАДНИЦИ HTEROSEKSUALNE ORIJENTACIJE

2019

50%

45%

■ Da, imaju pravo

2016

70%

30%

■ Ne, nemaju pravo

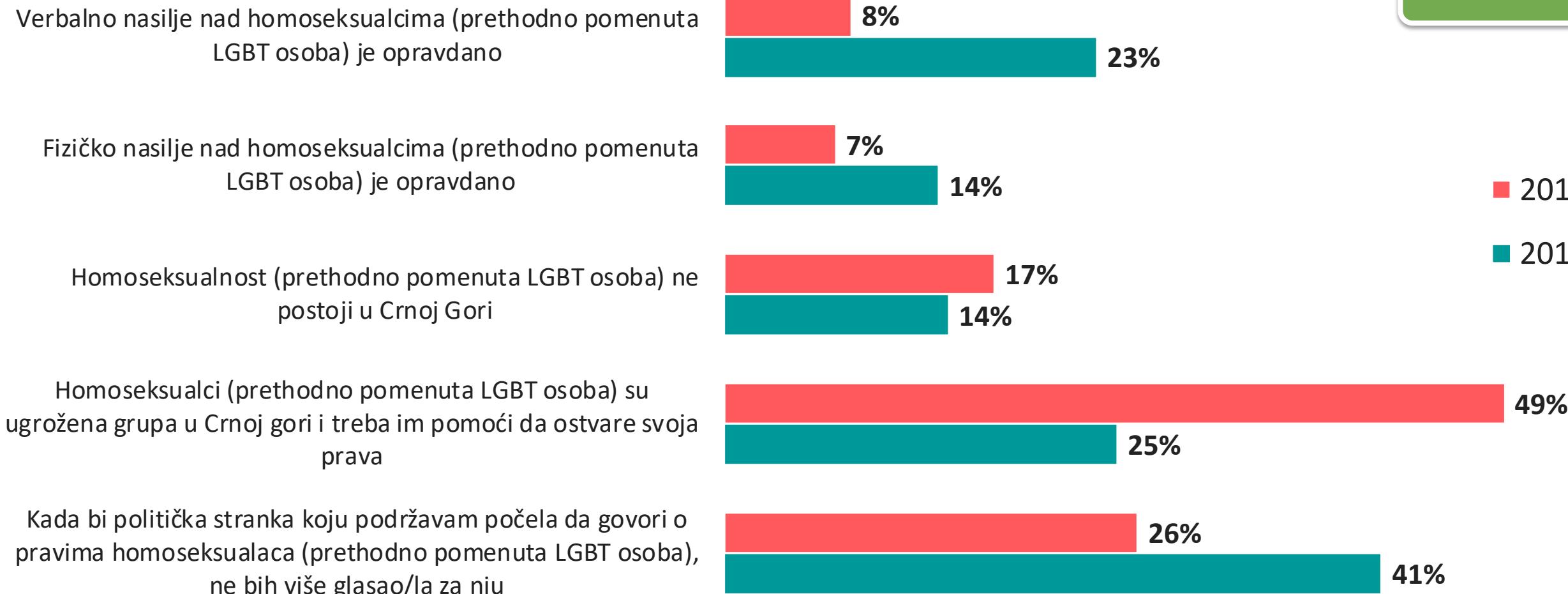
Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li smatrate da pripadnici seksualnih manjina, odnosno LGBT osobe (homoseksualci, lezbijke, transrodne osobe) imaju pravo na isti način i u istoj mjeri kao i heteroseksualne osobe da se slobodno ljube, drže za ruku i/ ili grle na javnom mjestu?

Procenat slaganja sa tvrdnjama o LGBT osobama

REGISTRUJE SE VEĆI STEPEN TOLERANCIJE GRAĐANA I GRAĐANKI NA PRAVA LGBT GRAĐANA

SLAŽEM SE

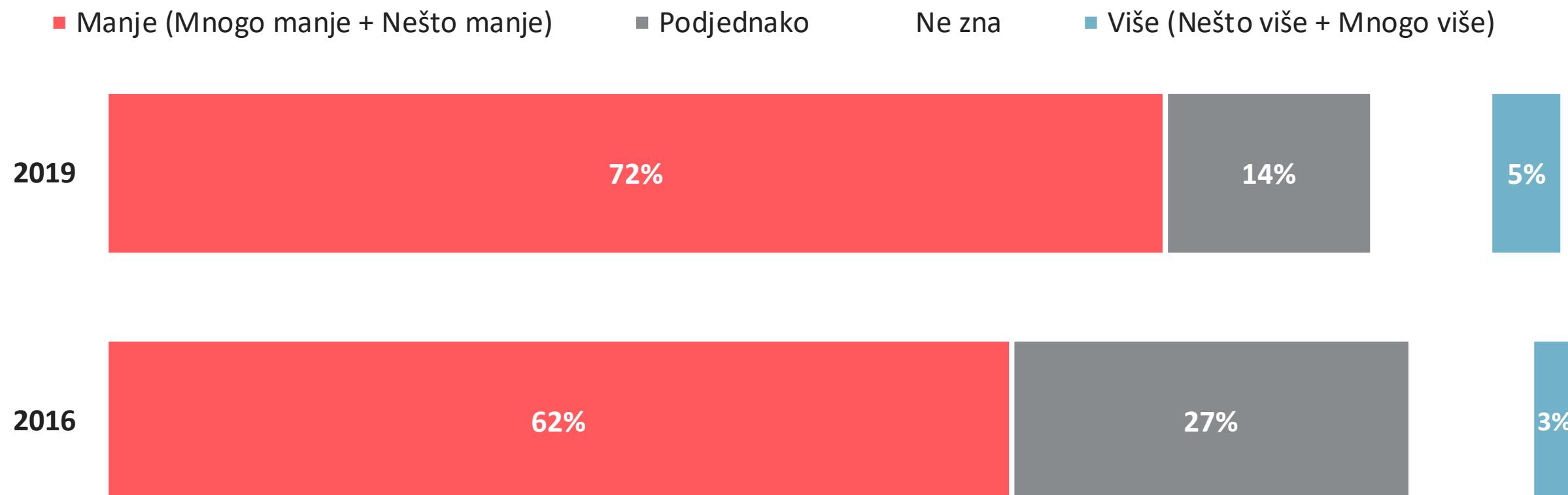

U kojoj mjeri se slažete sa sljedećim tvrdnjama?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Pojavnost LGBT osoba u poređenju sa zemljama zapadne Evrope

PRIMJEĆUJE SE DA RASTE PROCENAT GRAĐANA I GRAĐANKI KOJI VJERUJE DA JE POJAVA HOMOSEKSUALNOSTI U MANJOJ MJERI ZASTUPLJENA U CRNOJ GORI NEGO U DRUGIM DRŽAVAMA

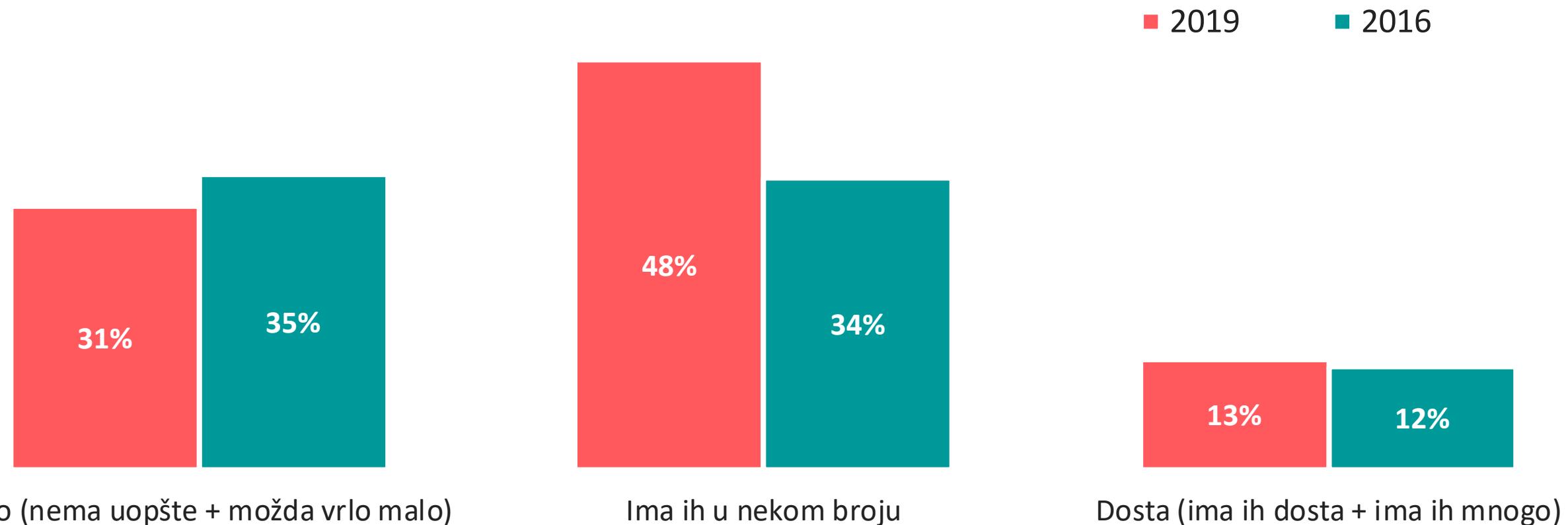

Baza: Ukupna ciljna populacija

A šta mislite koliko je pojava LGBT seksualne orijentacije prisutna u Crnoj Gori u poređenju sa zemljama zapadne Evrope?

Percepcija prisutnosti LGBT osoba među stručnim ljudima u Crnoj Gori

TAKOĐE, RASTE UDIO GRAĐANA KOJI VJERUJE DA POSTOJI UDIO LGBT OSOBA MEĐU JAVNIM LIČNOSTIMA

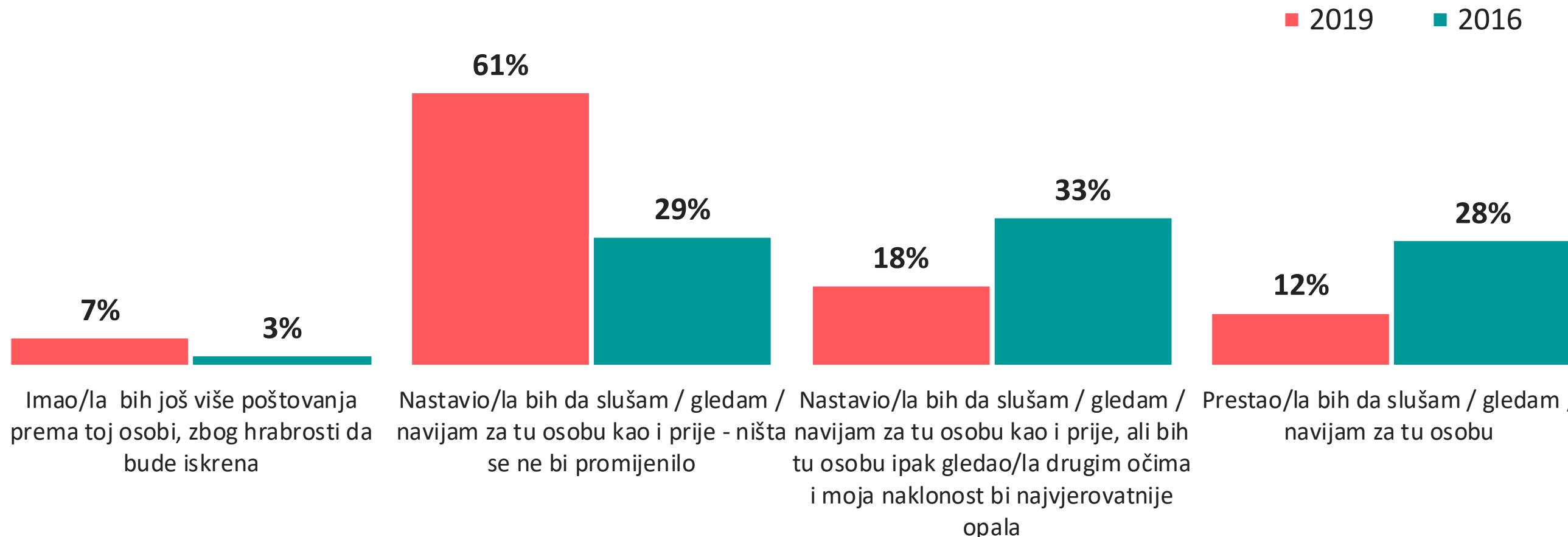

Baza: Ukupna ciljna populacija

Što mislite da li među visoko stručnim uspješnim ljudima u Crnoj Gori, kao što su ljekari, profesori univerziteta, naučnici, umjetnici ima LGBT osoba?

Uticaj saznanja da je neka omiljena javna ličnost homoseksualne orijentacije

TAKOĐE, RASTE I TOLERANCIJA NA POTENCIJALNU HOMOSEKSUALNOST POZNATE LIČNOSTI

Baza: Ukupna ciljna populacija

Ako biste saznali da je neko od vaših omiljenih sportista, estradnih ili TV zvijezda, pisaca, glumaca ili glumica homoseksualne (gej) orijentacije, kako bi to, ako uopšte, uticalo na vas?

Uticaj saznanja da je neko od njima bliskih političara homoseksualne orijentacije

KADA SU U PITANJU POLITIČARI I TU SE PRIMJEĆUJE DA RASTE UDIO GRAĐANA I GRAĐANKI KOJI NAVODE DA SEKSUALNA ORIJENTACIJA POLITIČARA NE BI NIŠTA PROMIJENILA U NJIHOVOM ODNOSU PREMA TIM POLITIČARIMA

- Imao/la bih još više poštovanja prema toj osobi, zbog hrabrosti da bude iskrena
- Ništa se ne bi promijenilo
- Ne zna
- Tu osobu bih ipak gledao/la drugim očima i moja naklonost bi najvjerojatnije opala

2019

2016

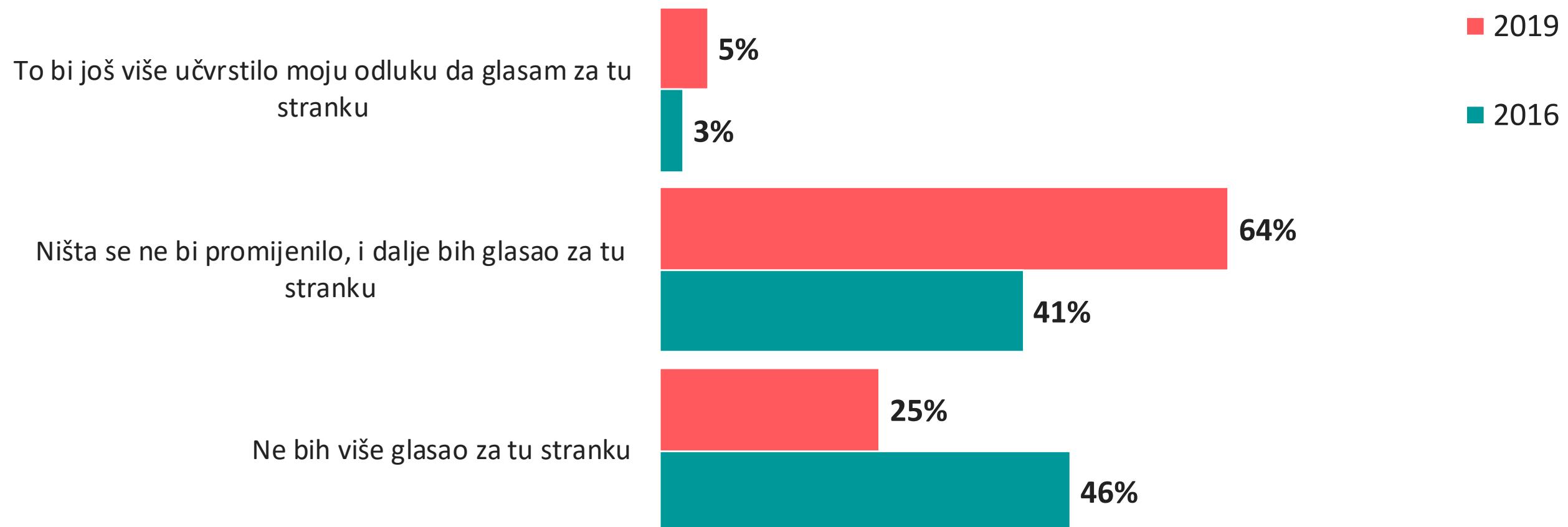

Baza: Ukupna ciljna populacija

A ako biste saznali da je neko od Vama bliskih političara homoseksualne (gej) orijentacije, kako bi to, ako uopšte, uticalo na Vas?

Uticaj uvođenja LGBT prava u politički program

SLIČAN STEPEN TOLERANCIJE SE REGISTRUJE I ZA SITUACIJU DA SE POLITIČKA STRANKA ZA KOJU GLASAJU ISPITANICI/E OPREDIJELI DA UVRSTI PRAVA LGBT OSOBA U SVOJ PROGRAM

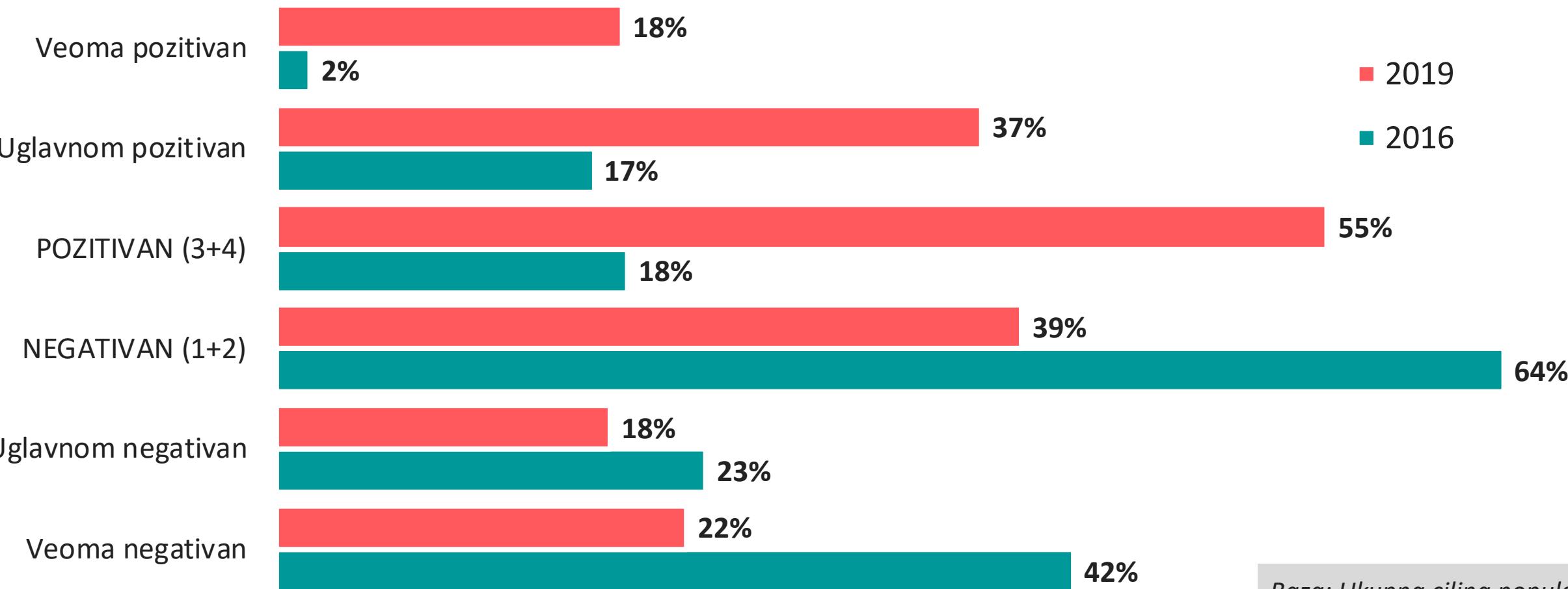

Ako bi politička stranka za koji bi vi glasali uključila u svoj program i LGBT prava, kako bi to, ako uopšte, uticalo na Vas?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Stav o usvajanju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola

U OVOM TALASU, VIŠE OD POLOVINE GRAĐANA I GRAĐANKI IMA POZITIVAN STAV O USVAJANJU ZAKONA O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU LICA ISTOG POLA

Baza: Ukupna ciljna populacija

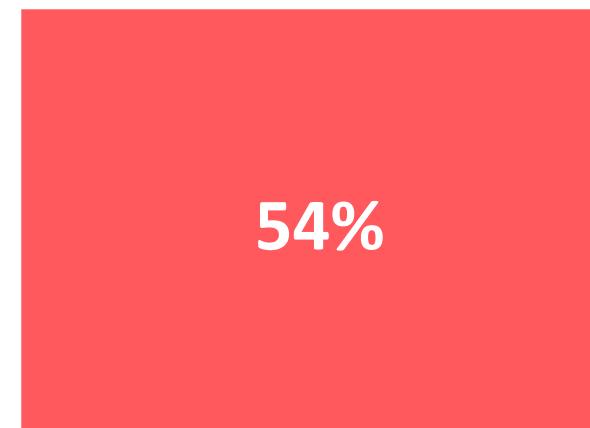
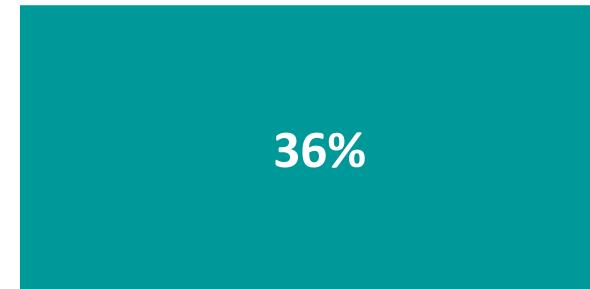
Kakav je vaš stav u vezi sa najavljenim usvajanjem Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola koji Skupština Crne Gore uskoro usvaja i koji ima za cilj da istopolnim parovima obezbijedi prava iz oblasti rada, socijalne politike i u situacijama sa kojima se susrijeću u svakodnevnom životu (pravo na penziju, medicinske odluke...)?

Stavovi o Paradi ponosa

SVE VIŠE GRAĐANA I GRAĐANKI VJERUJE DA SE PARADA PONOSA ORGANIZUJE SA CILJEM UKAZIVANJA NA DISKRIMINACIJU LGBT OSOBE

2019

2016

■ Parada ponosa se organizuje sa ciljem da se ukaže na diskriminaciju LGBT osoba

Ne znam

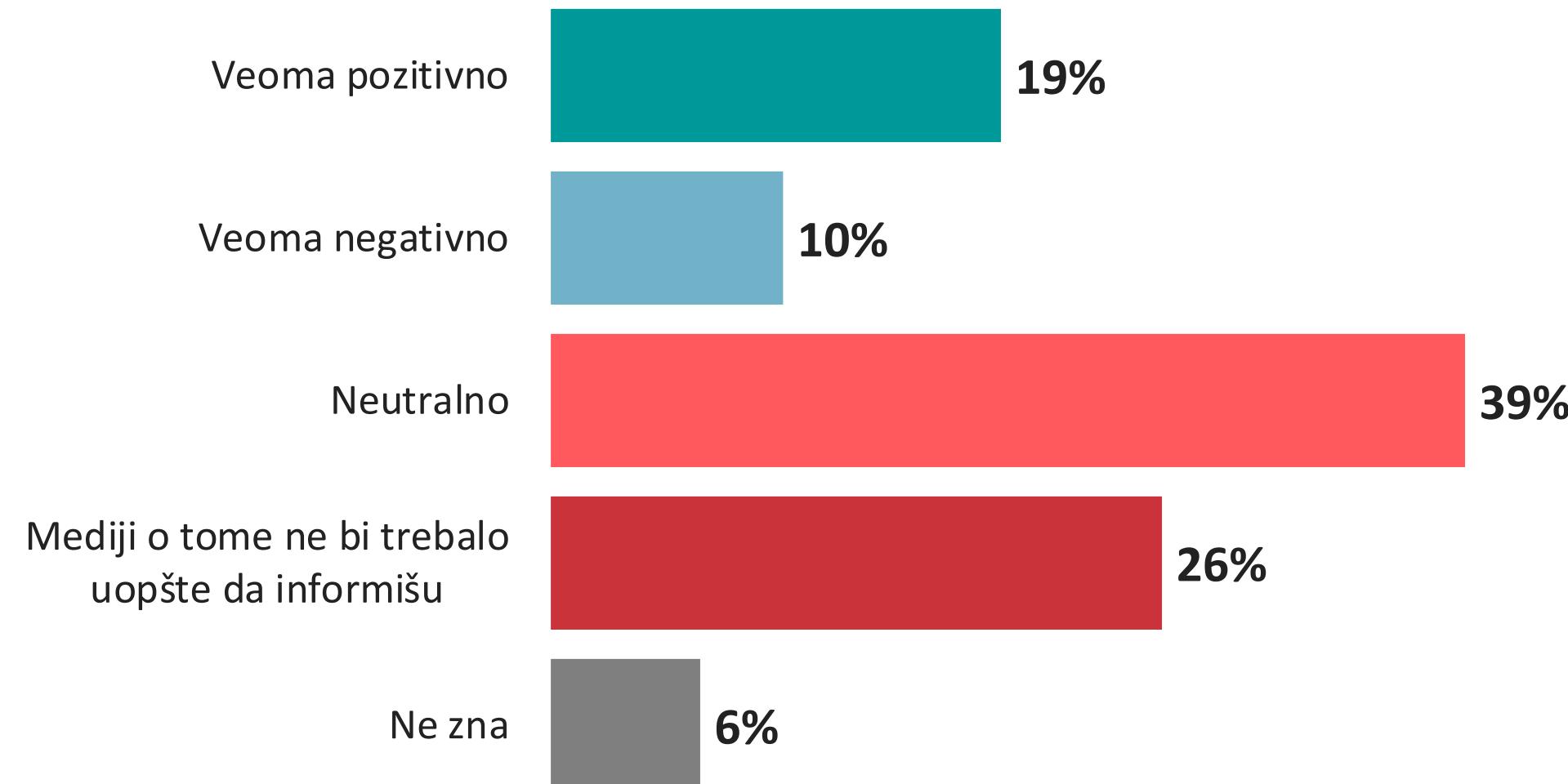
■ Parada ponosa služi da bi se paradiralo i da bi se pokazivala seksualna orijentacija

Baza: Ukupna ciljna populacija

Pitanje poštovanja ljudskih prava, odnosno diskriminacije, često se postavlja u vezi sa održavanjem Parade ponosa. Neki ljudi misle da parada ponosa služi da bi se paradiralo i da bi se pokazivala seksualna orijentacija, drugi ljudi misle da se Parade ponosa organizuje sa ciljem da se ukaže na LGBT osoba. Koje od tih mišljenja je bliže Vašem?

IZVJEŠTAVNJE MEDIJA O PARADI PONOSA

ČETVORO OD DESET GRAĐANA I GRAĐANKI VJERUJE DA MEDIJI IZVJEŠTAJAVU NEUTRALNO O PARADI PONOSA, A ČETVRTINA VJERUJE DA MEDIJI O TOME NE TREBA DA INFORMIŠU.

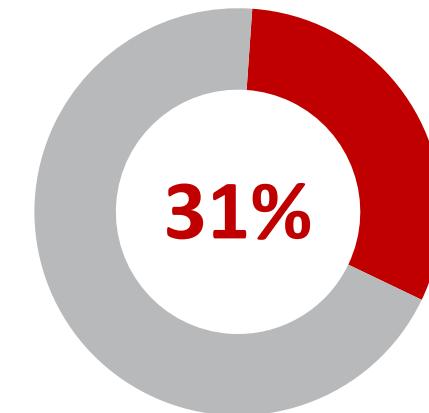
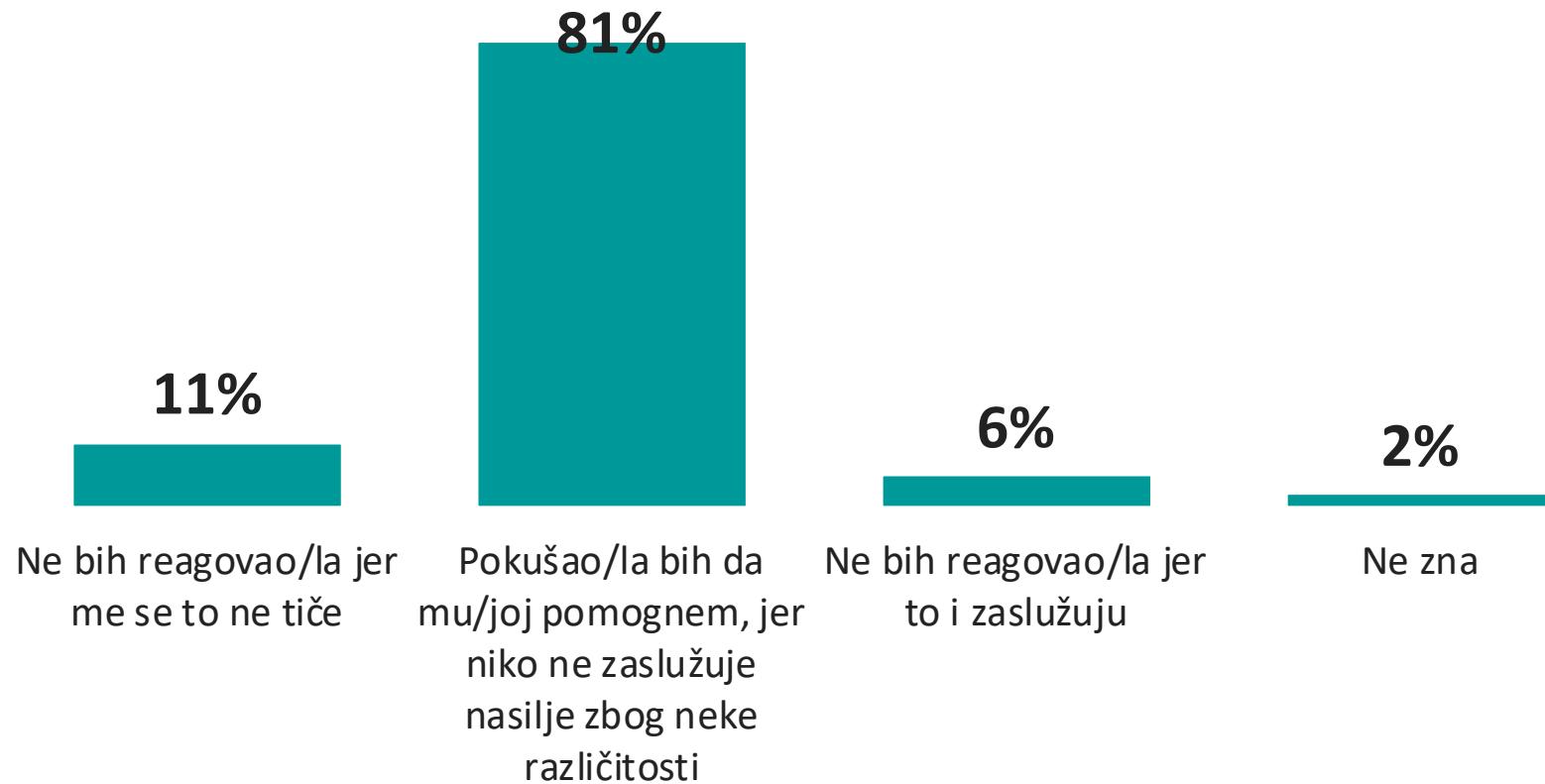

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kakvo je, po vama, izvještavanje medija o Paradi ponosa?

REAKCIJA NA NASILJE NAD LGBT OSOBAMA

SKORO TREĆINA GRAĐANA I GRAĐANKI NAVODI DA LIČNO KOMUNICIRA SA LGBT OSOBOM. ISTOVREMENO, OHRABRUJE ŠTO VELIKA VEĆINA GRAĐANA I GRAĐANKI ISTIČE DA BI U SLUČAJU NASILJA, POKUŠALA DA POMOGNE LGBT OSOBI.

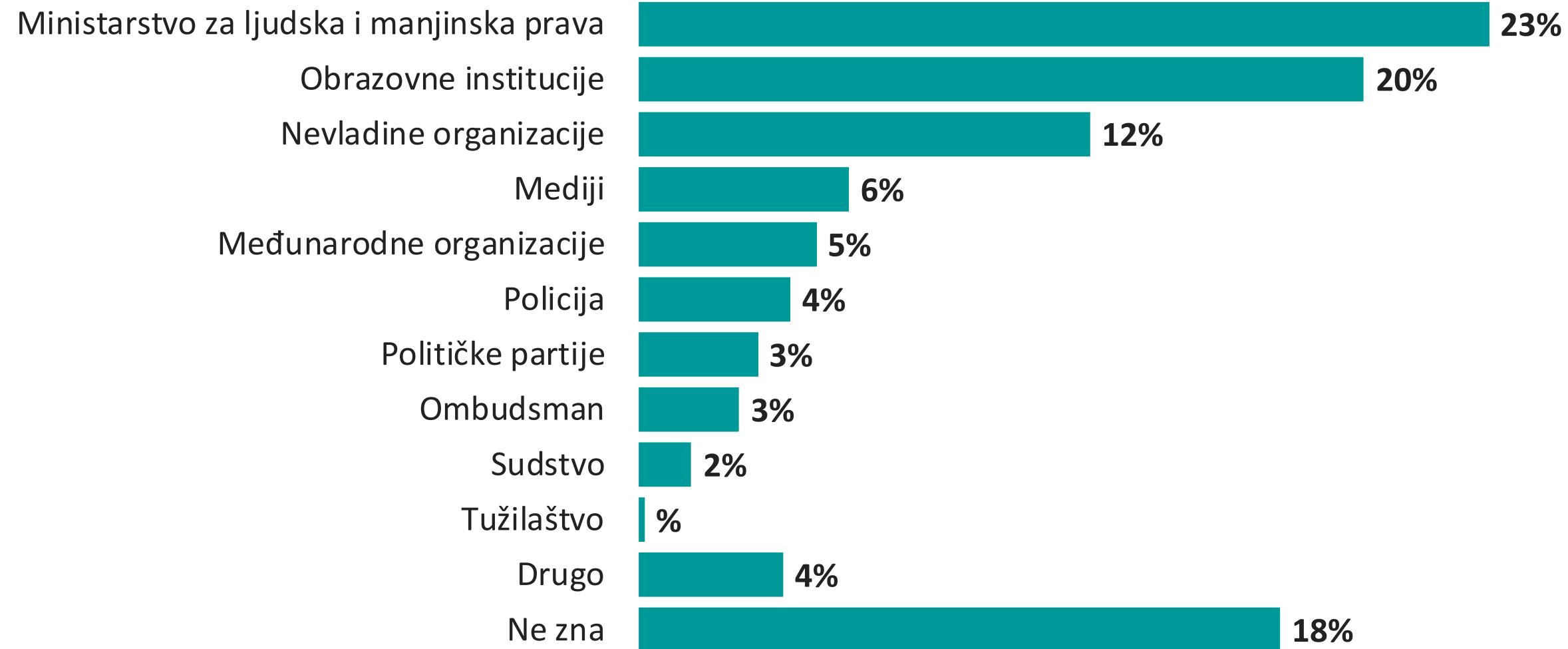
GRAĐANI KOJI NAVODE DA LIČNO KOMUNICIRAJU SA NEKOM OSOBOM ZA KOJU POUZDANO ZNAJU DA JE PRIPADNIK LGBT POPULACIJE

Ukoliko bi svjedočili nasilju nad LGBT osobom, što bi uradili?

Baza: Ukupna ciljna populacija

INSTITUCIJE KOJE IMAJU NAJZNAČAJNIJU ULOGU U BORBI PROTIV HOMOFOBIJE

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA I OBRAZOVNE INSTITUCIJE SE VIDE KAO NAJODGOVORNIJE ZA BORBU PROTIV HOMOFOBIJE.

Baza: Ukupna ciljna populacija

Koja institucija, po vašem mišljenju, ima najvažniju ulogu u borbi protiv homofobije u društvu?

ne
diskriminaciji

da
različitosti